ידאגו. יירלו מן המיתה: **דמה גדול.** יש לדאוג הואיל ושלטה מדת הדין בראש הבית: **ואמרי לה דמה קטן.** שבקללה מתחילין מן הקטן[ו]: **חוץ מחובל.** בחדש דמקלקל הוא וחייב דתנן (ב"ק פז.) החובל בחברו בשבת פטור (ח) מלשלם מפני שנדון בנפשו: **ומבעיר** את הגדיש מקלקל הוא וחייב כדתנן (שם דף לד:) והוא שהדליק את הגדיש פטור מן תשלומין מפני שנדון בנפשו: **אינה משנה.** דאם מקלקל הוא פטור: **צריך.** לדם היוצא מן החבלה לכלבו ואם מקלקל הוא אצל נחבל מתקן הוא אצל הכלב: **והא תנן כל המקלקלין פטורין.** ואפי' חובל ומבעיר. וקשיין אהדדי ולרבי אבהו פריך: **מאי' ר' יהודה.** דאית ליה מקלקל בחבורה פטור ולא איתפרש היכא. ול"נ מתני' ר' יהודה היא דאמר מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה הלכך חיובא דחובל בצריך לכלבו ומבעיר בצריך לאפרו משכחת לה דאע"פ דמקלקל הוא אצל מלאכה עצמה מתקן הוא אצל אחרים ולר' יהודה כי האי גוונא מלאכה היא משום תקון אחרים אבל מקלקל ואינו מתקן פטור. ואע"ג דרישא דמתני' אוקימנא כר"ש דקתני קורע על מתו פטור קיפא ר"י: **וברייתא ר"ש היא.** דאמרי[ט] מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה הלכך אין לך חובל ומבעיר שאין מקלקל ואפי' מבעיר עצים (ג) לקדרתו מקלקל הוא אצל עצים ומה שהוא מתקן אצל אחרים לר"ש לא חשיב דהא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא אלא משום דמקלקל בחבלה ובהבערה חייב כדילף לקמיה: **מדאיצטריך קרא.** ביום השמיני[יא] ביום יתירא ואפי' בשבת [לקמן קנב.] ומילה חובל הוא מכלל דשאר מקלקלין בחבורה חייב: **ומדאסר רחמנא הבערה בשבת לבד הכי.** בשבת [יב] (לקמן בפרק ר' אליעזר): **מה לי מתקן לי.** הא נמי מתקן גברא הוא ויש מלאכה בתיקון זה: **בישול פתילה.** שהוא מדליק פתילה של אבר וגותנה לתוך פיה[יב] ודרך בישול הוא זה וחייב על הבישול שאינו מקלקל האבר בבישולו אלא מתקן ולורף: **סמנין.** של מלאכת המשכן: **רב יוסף מחוי.** האי הסיטו כפול דמתני' כפול ממש בריוח קלר שבין אצבע לאמה משער שני פעמים: **מחוי פשוט.** בריוח שבין גודל לאצבע פעם אחד הוא כפול דמתניתא שיש בו כפלים כאותו שבין אמה לאצבע: **מתני' הלד לפור.** עד שהכניסו למגדל משטי"ר בלע"ז חייב דזו היא לידתו אבל אם הכניסו לבית אינו מיצוי בכך שיוצא לו דרך חלונות: ובבי

חוץ מחובל ומבעיר א"ל פוק תני לברא כו'. פי' רבינו שמואל דר' אבהו סבר כר"ש דאמר מקלקל בחבורה חייב ור' יוחנן סבר לה כר' יהודה דאמר מקלקל בחבורה ובהבערה פטור ולריך לכלבו ולאפרו לא חשיב מקלקל וחייב אפי' לר' יהודה וכן משמע בסמוך מתוך פי' רש"י וקשה דא"כ אמאי א"ל פוק תני לברא לאתויי דאמר מאן דתנא כר"ש משתקינן ליה דכה"ג פריך בפ"ק דחולין (טו.) ע"כ נראה דר' אבהו ור' יוחנן אליבא דר"ש פליגי דר' אבהו סבר דחובל ומבעיר אע"פ שאינו לריך לכלבו ולאפרו חייב לר' שמעון דגמר ממילה והבערה בת כהן ור' יוחנן סבר דר"ש נמי לא מחייב אא"כ איכא קלת תיקון כגון לריך לכלבו ולאפרו דמילה והבערה איכא קלת תיקון שהוא אוכל מלוה אבל לר' יהודה אפי' לריך לאפרו ולכלבו פטור דאין זה תיקון חשוב דאין דרך לחבול בחבירו כדי ליתן לכלבו או לשרוף גדיש בשביל האפר אע"ג דכל שוחט מקלקל הוא[א] כדאמרי' בפ"ק דחולין (דף ח.) סכין של [ב]ע"ז מותר לשחוט בה[ג] מודה ר' יהודה לענין ע"ז שבת דחייב[ד] דדוקא לענין ע"ז [ה]חשוב מקלקל דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ולא חשיב ליה נהנה כיון דקלקולו יתר על תקונו[ו] ור"ת מפרש דהא דחשיב לר' יהודה מקלקל בלריך לכלבו ולאפרו לפי שאין התיקון בא באותה שעה אלא לאחר מכאן דלאחר שנעשית חבורה בא הדם[ז] ולאחר שכלתה ההבערה בא האפר אבל בשוחט בשעת הקלקול בא לו התיקון שמוליאה מידי אבר מן החי וקורע למירמא לאימתא לאינשי דביתיה חשוב ליה לר"י נמי תיקון לפי שבשעת הקלקול בא לו התיקון וכן בהריגת המזיקין (לקמן קכא:) חייב לר' יהודה דבא התיקון בשעת הקלקול ולר"ש פטור משום דהוה מלאכה שאינה לריכה לגופה וקורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב דמיחייב לכ"ע אע"ג שבשעת הקלקול אינו בא התיקון היינו משום שהקלקול גורם תיקון יותר טוב לבסוף[ח] ותיקון גמור הוא שהרי אינו יכול לעשות התיקון אלא ע"י הקלקול:

בחובל וצריך לכלבו כו'. וא"ת ור' אבהו דמחייב אפי' באין לריך לכלבו כיון דאין לריך כלל הוא מלאכה שאינה לריכה לגופה דאע"ג דמחייב ר"ש מקלקל בחבורה מ"מ בעי לריכה לגופה כדאמרי' בריש הנחנקין (סנהדרין פד:) מאן שמעת ליה דאמר מקלקל בחבורה חייב ר"ש האמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור גמור משכחת לה דהוא לריכה לגון חובל ומבעיר באינו לריך לכלבו ולאפרו דאע"ג דכל שוחט מקלקל הוא[א] כדאמרי' בפ"ק דחולין (דף ח.) סכין של [ב]ע"ז מותר לשחוט בה[ג] מודה ר' יהודה לענין ע"ז שבת דחייב[ד] דדוקא לענין ע"ז [ה]חשוב מקלקל דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ולא חשיב ליה נהנה כיון דקלקולו יתר על תקונו[ו] ור"ת מפרש דהא דחשיב לר' יהודה מקלקל בלריך לכלבו ולאפרו לפי שאין התיקון בא באותה שעה אלא לאחר מכאן דלאחר שנעשית חבורה בא הדם[ז] ולאחר שכלתה ההבערה בא האפר אבל בשוחט בשעת הקלקול בא לו התיקון שמוליאה מידי אבר מן החי וקורע למירמא לאימתא לאינשי דביתיה חשוב ליה לר"י נמי תיקון לפי שבשעת הקלקול בא לו התיקון וכן בהריגת המזיקין (לקמן קכא:) חייב לר' יהודה דבא התיקון בשעת הקלקול ולר"ש פטור משום דהוה מלאכה שאינה לריכה לגופה וקורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב דמיחייב לכ"ע אע"ג שבשעת הקלקול אינו בא התיקון היינו משום שהקלקול גורם תיקון יותר טוב לבסוף[ח] ותיקון גמור הוא שהרי אינו יכול לעשות התיקון אלא ע"י הקלקול:

מדאצטריך קרא למישרי מילה בו'. וא"ת למה לי למילף ממילה[ל] ילף כולה מילתא מהבערת בת כהן דלא דחי שבת דבהבערה איכא נטילת נשמה וחובל נמי לא מחייב אלא משום נטילת נשמה וי"ל דלענין מקלקל בחבורה ליכא למילף דהבערה דהתם התיקון בא בשעת הקלקול אבל לענין מקלקל בהבערה יליף שפיר דאחר הבערה בא התיקון כדפי' אי נמי אי לאו דילפינן ממילה דמקלקל בחבורה חייב ה"א דרליחה דוחה את השבת דלאו מלאכה היא והבערה לחודה היא דאימעטה משום דמקלקל בהבערה חייב: **דאמר רב אשי מה לי לתקן מילה מה לי לתקן בלי.** לאו משום דסבר כר' יהודה אלא מפרש הוא אליבא דר' יהודה: **מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סמנין.** אין לפרש כמו שבישול סממנין מתקנן להיות יותר חשובים כך פתילה חשובה יותר ע"י בישול דאי הייגו טעמא דר' יהודה שאר מיתות ב"ד דלא דחו שבת מנלן כיון דלא שייך בהו תיקון דהבערה לא אסרה תורה אלא משום תיקון פתילה ועוד שריפת בת כהן גופה מנלן דלא דחינן ליכא דתיקון דפתילה מאתמול ואומר ר"י דה"פ מה לי בישול פתילה לורך שריפת בת כהן מה לי בישול סממנין לורך צביעת בגד דכי היכי דבישול סממנין לורך צביעה חשוב תיקון ה"נ בישול פתילה לורך שריפה ומהכא נפקא לן שפיר דכל שאר מיתות ב"ד חשוב תיקון משום מצוה דאי לאו שריפה עצמה חשיבא תיקון[יא] משום בישול פתילה לא הוה אסורה אע"פ שמתקנת[יב] בכך דכיון שאינה אלא משום שריפה לא הוה חשיב תיקון ולא מיחייב וכן מוליא מרא לחפור לקבור בו מת לר"ש[ג] כמו מוליא כיס לקבל בו זיבה בפ"ק (דף יח.) וא"ת בשלמא לר' יהודה שפיר שמעינן להבערה לגאו יצאת או לחלק מדלא כתב לא תעשה מלאכה בכל מושבותיכם וכתב הבערה ש"מ לגאו יצאת או לחלק כדפרישית בפרק כלל גדול (לעיל דף ע.) אלא לר"ש דאיצטריך למיכתב הבערה לחייב מקלקל בהבערה מנא ליה דיצאת לגאו או לחלק וליכא למימר דנפקא ליה לחלק מאחת מהנה כדמפיק ליה ר' יוסי דהא בפרק הבונה (לקמן דף קג:) פליג ר"ש בהדיא אר' יוסי ודרש ליה לדרשא אחריתי וי"ל דנפקא ליה לחלק מהיכא דנפקא ליה לשמואל בפרק כלל גדול (לעיל דף ע.) והשתא אתי שפיר הא דהוה קשה ט שמואל דאמר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יוסי דהשתא כר"ש ס"ל ובפ"ק דיבמות (דף 1:) קאמר דאיצטריך קרא למיסר הבערת בת כהן משום דהוה סלקא דעתך למיסרי מקל וחומר מעבודה דחייא שבת היינו כר' יהודה דחשיב ליה תיקון אבל לר' שמעון איצטריך קרא בהבערה לחייב כל מקלקל בהבערה הך פלוגתא דמקלקל בחבורה מפרש רש"י דנפקא לן מפלוגתא שאינה לריכה לגופה משמע דלא בעי לר' שמעון לריך לכלבו ולאפרו ולפי זה לריך לומר דר' אבהו כר"ש ור' יוחנן כר' יהודה ואין נראה כדפי' לעיל ול"ל דהך פלוגתא דמקלקל בחבורה קבלה היתה בידם: ואין

ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן מכלל דמבעיר בעלמא חייב. ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן דאי לא אסר לעשותה וחייב עליה בשבת. מילה אבל מילה גופה דברי הכל דחיא. מנא לן. ונאמרו בדבר זה כמה טעמים, והעיקר הוא מה שאמר ר' יוחנן כי דבריו שוין עם הברייתא ועליהן אנו סומכין. והואיל והוצרך הכתוב לומר וביום להתיר המילה בשבת שהיא מצוה, הודיע אותנו שחבורה בעלמא חוץ מן המילה אסור לעשותה וחייב עליה בשבת.

כי ד' מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק, כי בת כהן שזינתה מיתתה בשריפה והנ"[ן]א אחת מן הנשרפין כדכתיב (ויקרא כא) ובת איש כהן כי תחל לזנות וגו' באש תשרף. ובמסכת סנהדרין בפרק ד' מיתות (דף נב) זכרו היאך מצות שריפה ואמרו, מצות שריפה הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קשין לתוך רכה וכורך על צוארו, זו מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שפותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו. ופירשו בתלמוד מאי פתילה, אמר רב מתנה פתילה של אבר. ועל פי זה נאמרה כאן מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סממנין, כלומר פתילה של אבר שתישרף בה בת כהן שזינתה. והזהיר הקב"ה את ב"ד שלא ישרפו המתחייב שריפה ביום שבת כמה שנאמר (שמות לה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, על פי מה שנתפרש פסוק זה כי בבית דין הוא מדבר. כמו שנא' בראש מסכת יבמות (דף ו) מושבות מה תלמוד [לומר], מכדי שבת חובת הגוף היא וחובת הגוף נוהגת בארץ ובחוצה לארץ, מושבות דכתב רחמנא למה לי. משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפי שנאמר (דברים

ידאגו כל האחין כולן [א]אחד מבני חבורה שמת תדאג כל החבורה כולה אמרי לה דמת גדול ואמרי לה דמת קטן: וכל המקלקלין פטורין: [ב]תני ר' אבהו קמיה דר' יוחנן כל המקלקלין פטורין חוץ מחובל ומבעיר א"ל [ג]פוק תני לברא חובל ומבעיר אינה משנה ואם ת"ל משנה [ד]חובל בצריך לכלבו מבעיר בצריך לאפרו והאנן תנן כל המקלקלין פטורין מתניתין [ה]רבי יהודה ברייתא רבי שמעון מ"ט דר' שמעון מדאיצטריך קרא למישרא מילה הא חובל בעלמא חייב ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן שמע מינה מבעיר בעלמא חייב ורבי יהודה התם מתקן הוא כדרב אשי דאמר רב אשי מה לי לתקן מילה מה לי לתקן כלי [ו]מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סמנין: שיעור המלבן כו': רב יוסף מחוי [ז]כפול רב חייא בר אמי [ח]מחוי פשוט: **מתני'** [ט]ר' יהודה אומר הצד צפור למגדל וצבי לבית חייב [י]וחכ"א צפור למגדל וצבי

חוץ מחובל ומבעיר א"ל פוק תני לברא כו'. פי' רבינו שמואל דר' אבהו סבר כר"ש דאמר מקלקל בחבורה חייב ור' יוחנן סבר לה כר' יהודה דאמר מקלקל בחבורה ובהבערה פטור ולריך לכלבו ולאפרו לא חשיב מקלקל וחייב אפי' לר' יהודה וכן משמע בסמוך מתוך פי' רש"י וקשה דא"כ אמאי א"ל פוק תני לברא לאתויי דאמר מאן דתנא כר"ש משתקינן ליה דכה"ג פריך בפ"ק דחולין (טו.) ע"כ נראה דר' אבהו ור' יוחנן אליבא דר"ש פליגי דר' אבהו סבר דחובל ומבעיר אע"פ שאינו לריך לכלבו ולאפרו חייב לר' שמעון דגמר ממילה והבערת בת כהן ור' יוחנן סבר דר"ש נמי לא מחייב אא"כ איכא קלת תיקון כגון לריך לכלבו ולאפרו דמילה והבערה איכא קלת תיקון שהוא אוכל מלוה אבל לר' יהודה אפי' לריך לאפרו ולכלבו פטור דאין זה תיקון חשוב דאין דרך לחבול בחבירו כדי ליתן לכלבו או לשרוף גדיש בשביל האפר אע"ג דכל שוחט מקלקל הוא[א] כדאמרי' בפ"ק דחולין (דף ח.) סכין של [ב]ע"ז מותר לשחוט בה[ג] מודה ר' יהודה לענין ע"ז שבת דחייב[ד] דדוקא לענין ע"ז [ה]חשוב מקלקל דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ולא חשיב ליה נהנה כיון דקלקולו יתר על תקונו[ו] ור"ת מפרש דהא דחשיב לר' יהודה מקלקל בלריך לכלבו ולאפרו לפי שאין התיקון בא באותה שעה אלא לאחר מכאן דלאחר שנעשית חבורה בא הדם[ז] ולאחר שכלתה ההבערה בא האפר אבל בשוחט בשעת הקלקול בא לו התיקון שמוליאה מידי אבר מן החי וקורע למירמא לאימתא לאינשי דביתיה חשוב ליה לר"י נמי תיקון לפי שבשעת הקלקול בא לו התיקון וכן בהריגת המזיקין (לקמן קכא:) חייב לר' יהודה דבא התיקון בשעת הקלקול ולר"ש פטור משום דהוה מלאכה שאינה לריכה לגופה וקורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב דמיחייב לכ"ע אע"ג שבשעת הקלקול אינו בא התיקון היינו משום שהקלקול גורם תיקון יותר טוב לבסוף[ח] ותיקון גמור הוא שהרי אינו יכול לעשות התיקון אלא ע"י הקלקול:

בחובל וצריך לכלבו כו'. וא"ת ור' אבהו דמחייב אפי' באין לריך לכלבו כיון דאין לריך כלל הוא מלאכה שאינה לריכה לגופה דאע"ג דמחייב ר"ש מקלקל בחבורה מ"מ בעי לריכה לגופה כדאמרי' בריש הנחנקין (סנהדרין פד:) מאן שמעת ליה דאמר מקלקל בחבורה חייב ר"ש האמר מלאכה שאינה לריכה לגופה פטור גמור משכחת לה דהוא לריכה לגון חובל ומבעיר באינו לריך לכלבו ולאפרו דאע"ג דכל שוחט מקלקל הוא[א] כדאמרי' בפ"ק דחולין (דף ח.) סכין של [ב]ע"ז מותר לשחוט בה[ג] מודה ר' יהודה לענין ע"ז שבת דחייב[ד] דדוקא לענין ע"ז [ה]חשוב מקלקל דכתיב ולא ידבק בידך מאומה מן החרם ולא חשיב ליה נהנה כיון דקלקולו יתר על תקונו[ו] ור"ת מפרש דהא דחשיב לר' יהודה מקלקל בלריך לכלבו ולאפרו לפי שאין התיקון בא באותה שעה אלא לאחר מכאן דלאחר שנעשית חבורה בא הדם[ז] ולאחר שכלתה ההבערה בא האפר אבל בשוחט בשעת הקלקול בא לו התיקון שמוליאה מידי אבר מן החי וקורע למירמא לאימתא לאינשי דביתיה חשוב ליה לר"י נמי תיקון לפי שבשעת הקלקול בא לו התיקון וכן בהריגת המזיקין (לקמן קכא:) חייב לר' יהודה דבא התיקון בשעת הקלקול ולר"ש פטור משום דהוה מלאכה שאינה לריכה לגופה וקורע ע"מ לתפור ומוחק ע"מ לכתוב דמיחייב לכ"ע אע"ג שבשעת הקלקול אינו בא התיקון היינו משום שהקלקול גורם תיקון יותר טוב לבסוף[ח] ותיקון גמור הוא שהרי אינו יכול לעשות התיקון אלא ע"י הקלקול:

מדאצטריך קרא למישרי מילה בו'. וא"ת למה לי למילף ממילה[ל] ילף כולה מילתא מהבערת בת כהן דלא דחי שבת דבהבערה איכא נטילת נשמה וחובל נמי לא מחייב אלא משום נטילת נשמה וי"ל דלענין מקלקל בחבורה ליכא למילף דהבערה דהתם התיקון בא בשעת הקלקול אבל לענין מקלקל בהבערה יליף שפיר דאחר הבערה בא התיקון כדפי' אי נמי אי לאו דילפינן ממילה דמקלקל בחבורה חייב ה"א דרליחה דוחה את השבת דלאו מלאכה היא והבערה לחודה היא דאימעטה משום דמקלקל בהבערה חייב: **דאמר רב אשי מה לי לתקן מילה מה לי לתקן בלי.** לאו משום דסבר כר' יהודה אלא מפרש הוא אליבא דר' יהודה: **מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סמנין.** אין לפרש כמו שבישול סממנין מתקנן להיות יותר חשובים כך פתילה חשובה יותר ע"י בישול דאי הייגו טעמא דר' יהודה שאר מיתות ב"ד דלא דחו שבת מנלן כיון דלא שייך בהו תיקון דהבערה לא אסרה תורה אלא משום תיקון פתילה ועוד שריפת בת כהן גופה מנלן דלא דחינן ליכא דתיקון דפתילה מאתמול ואומר ר"י דה"פ מה לי בישול פתילה לורך שריפת בת כהן מה לי בישול סממנין לורך צביעת בגד דכי היכי דבישול סממנין לורך צביעה חשוב תיקון ה"נ בישול פתילה לורך שריפה ומהכא נפקא לן שפיר דכל שאר מיתות ב"ד חשוב תיקון משום מצוה דאי לאו שריפה עצמה חשיבא תיקון[יא] משום בישול פתילה לא הוה אסורה אע"פ שמתקנת[יב] בכך דכיון שאינה אלא משום שריפה לא הוה חשיב תיקון ולא מיחייב וכן מוליא מרא לחפור לקבור בו מת לר"ש[ג] כמו מוליא כיס לקבל בו זיבה בפ"ק (דף יח.) וא"ת בשלמא לר' יהודה שפיר שמעינן להבערה לגאו יצאת או לחלק מדלא כתב לא תעשה מלאכה בכל מושבותיכם וכתב הבערה ש"מ לגאו יצאת או לחלק כדפרישית בפרק כלל גדול (לעיל דף ע.) אלא לר"ש דאיצטריך למיכתב הבערה לחייב מקלקל בהבערה מנא ליה דיצאת לגאו או לחלק וליכא למימר דנפקא ליה לחלק מאחת מהנה כדמפיק ליה ר' יוסי דהא בפרק הבונה (לקמן דף קג:) פליג ר"ש בהדיא אר' יוסי ודרש ליה לדרשא אחריתי וי"ל דנפקא ליה לחלק מהיכא דנפקא ליה לשמואל בפרק כלל גדול (לעיל דף ע.) והשתא אתי שפיר הא דהוה קשה ט שמואל דאמר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יוסי דהשתא כר"ש ס"ל ובפ"ק דיבמות (דף 1:) קאמר דאיצטריך קרא למיסר הבערת בת כהן משום דהוה סלקא דעתך למיסרי מקל וחומר מעבודה דחייא שבת היינו כר' יהודה דחשיב ליה תיקון אבל לר' שמעון איצטריך קרא בהבערה לחייב כל מקלקל בהבערה הך פלוגתא דמקלקל בחבורה מפרש רש"י דנפקא לן מפלוגתא שאינה לריכה לגופה משמע דלא בעי לר' שמעון לריך לכלבו ולאפרו ולפי זה לריך לומר דר' אבהו כר"ש ור' יוחנן כר' יהודה ואין נראה כדפי' לעיל ול"ל דהך פלוגתא דמקלקל בחבורה קבלה היתה בידם: ואין

ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן מכלל דמבעיר בעלמא חייב. ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן דאי לא אסר לעשותה וחייב עליה בשבת. מילה אבל מילה גופה דברי הכל דחיא. מנא לן. ונאמרו בדבר זה כמה טעמים, והעיקר הוא מה שאמר ר' יוחנן כי דבריו שוין עם הברייתא ועליהן אנו סומכין. והואיל והוצרך הכתוב לומר וביום להתיר המילה בשבת שהיא מצוה, הודיע אותנו שחבורה בעלמא חוץ מן המילה אסור לעשותה וחייב עליה בשבת.

כי ד' מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק, כי בת כהן שזינתה מיתתה בשריפה והנ"[ן]א אחת מן הנשרפין כדכתיב (ויקרא כא) ובת איש כהן כי תחל לזנות וגו' באש תשרף. ובמסכת סנהדרין בפרק ד' מיתות (דף נב) זכרו היאך מצות שריפה ואמרו, מצות שריפה הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קשין לתוך רכה וכורך על צוארו, זו מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שפותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו. ופירשו בתלמוד מאי פתילה, אמר רב מתנה פתילה של אבר. ועל פי זה נאמרה כאן מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סממנין, כלומר פתילה של אבר שתישרף בה בת כהן שזינתה. והזהיר הקב"ה את ב"ד שלא ישרפו המתחייב שריפה ביום שבת כמה שנאמר (שמות לה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, על פי מה שנתפרש פסוק זה כי בבית דין הוא מדבר. כמו שנא' בראש מסכת יבמות (דף ו) מושבות מה תלמוד [לומר], מכדי שבת חובת הגוף היא וחובת הגוף נוהגת בארץ ובחוצה לארץ, מושבות דכתב רחמנא למה לי. משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפי שנאמר (דברים

כא) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת. שומע אני בין בחול בין בשבת ומה אני מקיים (שמות לא) מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממיתת בית דין, ת"ל לא תבערו אש בכל מושבותיכם מה מושבות האמורות להלן בבית דין אף כאן בב"ד, ואמר רחמנא לא תבערו אש. ועיקר זה הברייתא בסוף מכילתא דר' ישמעאל. ואמרו עוד בתלמוד ותיהוי נמי ר' יוסי, אימור דאמר ר' יוסי הבערה דלאו יצאת הבערה דעלמא, הבערה דבית דין בישול פתילה היא, ואמר רב אשי מה לי בישול פתילה מה לי בישול סממנין. מיכן למדנו דאסר רחמנא הבערה דבת כהן בשבת, ונתחייבנו מיכן שהמבעיר בעלמא חייב.

כב א מיי' פי"ג מהל' אבל הל' יב סמג סה טוש"ע י"ד סי' שלד סעיף ה:
כג ב ג מיי' פ"ח מהל' שבת הל' יז ופ"ח הלכה ז ופ"י הלכה י ופי"ב הלכה ח סמג לאוין סה:
כד ד מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה ז:
כה ה מיי' פ"ט מהל' שבת הלכה יט סמג לאוין סה טוש"ע ח"מ סי' שיז סעיף ח:

מוסף רש"י

פוק תנא לברא. דטעות הוא (סנהדרין סב.). **אינה משנה.** לא נשנית מעולם בבית המדרש (ביצה יב:) דאיתא נמי פטורי (ב"ק לד:). **ואם תמצא לומר משנה.** אם יאמרו תנאים שנשנית (ביצה יב:). **בצריך לכלבו.** דהוי מקלקל על מנת לתקן, והא דתניא (לקמן קז:) עגלת הדס אע"פ שלא יפה, משום לוגבע הוא דמחייב (ב"ק לד:). מה לי בלשל פתילה. של אבר מתוך מעיו, וזורקה לתוך פיו ווירלת לתוך מעיו, והאי כשול גמור הוא ואב מלאכה הוא, דממשכן הוא ומישול סמנין היה במלאכת המשכן לצבע תכלת ותולעת שני (יבמות ו:). **הצד צפור.** מן החוץ עד שהכניסו למגדל עץ שקורין משטי"ר, או הלד לפי מן החוץ עד שהכניסו לבית. חייב. דהיון דהכנים לפור למגדל ונעל לפניו, הרי הוא אחוז ושומר ונגמרה צידתו, וכן לפי לבית ונעל בפניו, אבל לפור שהכנים לבית ונעל בפניו פטור, שיוצא לו דרך חלונות ואין כאן לידה, או לפי שהכניסו מן החוץ לביכר ונעל לפניו אין זו לידה (ביצה כד.). **וחכ"א צפור למגדל.** היא לידתו לאסר אמתת, אבל לפי אין לריך עד שיכניסנו לבית, דאף לגיגה ולאלר ולביכר הוי לידה (שם).

מוסף תוספות

א. וא"כ היכי מחייב וכו' הואיל ופטר ר' יהודה מקלקל בחבורה אע"ג דהוי תיקון במקצת. תוס' הרא"ש. ב. שכל מה שאין דרכן של בני אדם לקלקל בשביל אותו התיקון, אין זה מתקן אצל שבת, והטעם, משום דמלאכת מחשבת בעינן. רמב"ן. ג. מקלקל הוא. תוס' הרא"ש. ד. כדמשמע לעיל דקתני מתני' ר' יהודה מוסיף אף השובט', מכלל דבכל אבות דקתני מתני' מודה. תוס' הרא"ש. ה. שהוא מגרע בהבהמה מולדות ומגיזה וממלאכה. תוס' הרא"ש. ו. אבל גבי שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה ודרך העולם לשחוט ולאכול. תוס' הרא"ש. ז. לארץ, וראוי לכלבים. תוס' הרא"ש. ח. מבתחילה. תוס' הרא"ש. ט. דלוקח הנפרו. תוס' הרא"ש. י. למיסר חובל בעלמא. תוס' הרא"ש. יא. בשביל צורך המצוה. תוס' הרא"ש. יב. דפטור. תוס' הרא"ש. יג. הואיל והחפירה נעשית בשביל דבר שאינו לצורך. תוס' הרא"ש.

רב נסים גאון

מדאצטריך קרא למישרא מילה. עיקר דילה בתורת כהנים וביום השמיני יומל יומל ואפילו בשבת, ומה אני מקיים מחלליה מות יומת בשאר מלאכות חוץ ממילה. או מקיים אני מחלליה אף במילה ומה אני מקיים יומל חוץ מן השבת, ת"ל וביום ואפילו בשבת. ובפרק ר' אליעזר (דף קלב) אמרו עוד עד כאן לא פליגי אלא במכשירי מילה אבל מילה גופה דברי הכל דחיא. מנא לן. ונאמרו בדבר זה כמה טעמים, והעיקר הוא מה שאמר ר' יוחנן כי דבריו שוין עם הברייתא ועליהן אנו סומכין. והואיל והוצרך הכתוב לומר וביום להתיר המילה בשבת שהיא מצוה, הודיע אותנו שחבורה בעלמא חוץ מן המילה אסור לעשותה וחייב עליה בשבת. **ומדאסר רחמנא הבערה גבי בת כהן מכלל דמבעיר בעלמא חייב.** כבר ידעת כי ד' מיתות נמסרו לבית דין סקילה שריפה הרג וחנק, כי בת כהן שזינתה מיתתה בשריפה והנ"[ן]א אחת מן הנשרפין כדכתיב (ויקרא כא) ובת איש כהן כי תחל לזנות וגו' באש תשרף. ובמסכת סנהדרין בפרק ד' מיתות (דף נב) זכרו היאך מצות שריפה ואמרו, מצות שריפה הנשרפין היו משקעין אותו בזבל עד ארכובותיו ונותנין סודרין קשין לתוך רכה וכורך על צוארו, זו מושך אצלו וזה מושך אצלו עד שפותח את פיו ומדליק את הפתילה וזורקה לתוך פיו. ופירשו בתלמוד מאי פתילה, אמר רב מתנה פתילה של אבר. ועל פי זה נאמרה כאן מה לי לבשל פתילה מה לי לבשל סממנין, כלומר פתילה של אבר שתישרף בה בת כהן שזינתה. והזהיר הקב"ה את ב"ד שלא ישרפו המתחייב שריפה ביום שבת כמה שנאמר (שמות לה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, על פי מה שנתפרש פסוק זה כי בבית דין הוא מדבר. כמו שנא' בראש מסכת יבמות (דף ו) מושבות מה תלמוד [לומר], מכדי שבת חובת הגוף היא וחובת הגוף נוהגת בארץ ובחוצה לארץ, מושבות דכתב רחמנא למה לי. משום ר' ישמעאל אמר תלמיד אחד לפי שנאמר (דברים